

Т.В. Шталь, д-р екон. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

Ю.Б. Доброскок, асист. (*ХДУХТ, Харків*)

О.О. Тищенко, асист. (*ХДУХТ, Харків*)

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

У сучасному світі освіта набуває все більш вирішального значення для визначення рівня освіченості і культури суспільства в цілому.

Правові, організаційні, фінансові та інші засади функціонування системи вищої освіти в Україні визначаються Законом України "Про вищу освіту".

Державна політика у галузі вищої освіти ґрунтується на принципах: доступності та конкурсності здобуття вищої освіти кожним громадянином України, незалежності здобуття вищої освіти від впливу політичних партій, громадських і релігійних організацій; інтеграції системи вищої освіти України у світову систему вищої освіти при збереженні і розвитку досягнень та традицій української вищої школи, наступності процесу здобуття вищої освіти державної підтримки підготовки фахівців для пріоритетних напрямів фундаментальних і прикладних наукових досліджень; гласності при формуванні структури та обсягів освітньої та професійної підготовки фахівців.

Важливим завданням, що стоїть перед державою щодо поліпшення системи освіти є розробка національної системи оцінки якості освіти, яка полягає в запровадженні національної системи рейтингового оцінювання діяльності вищих навчальних закладів, забезпечення їх участі у міжнародних порівняльних дослідженнях з питань якості освіти, а також у основних міжнародних рейтингах найкращих університетів.

У державній програмі академічного та практичного профілю підготовки фахівців передбачена необхідність створення умов для безперервності та доступності освіти шляхом вдосконалення організації післядипломної освіти та навчання студентів, стажування аспірантів, наукових і науково-педагогічних працівників у провідних вищих навчальних закладах та наукових установах за кордоном.

З метою забезпечення поліпшення функціонування та інноваційного розвитку освіти в Україні, підвищення її якості та доступності, інтеграції в європейський освітній простір із збереженням

національних досягнень і традицій всі зусилля на реформування національної системи вищої освіти мають бути спрямовані на вдосконалення структури освіти, надання провідним вищим навчальним закладам реальної автономії як засобу поліпшення якості вищої освіти, запровадження їх змагальності та відповідальності за результати роботи; оптимізації мережі вищих навчальних закладів та їх підпорядкування, створення укрупнених регіональних університетів, посилення інтеграції освіти, науки, виробництва, наукової та інноваційної складових у діяльності вищих навчальних закладів.

У зв'язку з цим Кабінетом Міністрів України був затверджений План заходів щодо розвитку вищої освіти на період до 2015 року, який містить стратегічні та змістовні положення, спрямовані, зокрема, на оптимізацію мережі державних вищих навчальних закладів, розширення організаційно-правових засад функціонування підготовчих відділень у складі вищих навчальних закладів.

Зазначений документ враховує потреби у створенні умов для підготовки вступників до вищих навчальних закладів; забезпечує інноваційний розвиток вищої освіти шляхом впровадження у навчальний процес нових інформаційних, телекомунікаційних технологій, інтерактивних форм і методів навчання; передбачає вдосконалення механізму ліцензування та акредитації ВНЗ, з урахуванням особливостей підготовки фахівців з вищою освітою, а також вживання заходів щодо створення незалежних акредитаційних агенцій та агенцій з визнання документів про освіту, а також їх фінансування на госпрозрахунковій основі; забезпечує розвиток дослідницьких університетів як провідних центрів наукової, інноваційної діяльності та підвищує результативність наукових досліджень у вищих навчальних закладах та забезпечує розвиток державного і приватного партнерства в сфері освіти, спрямованих на розширення і вдосконалення навчальної, лабораторної, матеріальної бази провідних університетів тощо.

Таким чином, реформування та модернізація вищої освіти в Україні є дійсно одним з актуальних завдань на шляху до інноваційного, європейського розвитку українського суспільства, підвищення ролі вищої освіти у формуванні освіченого молодого покоління, що має відбуватися шляхом поступового поетапного запровадження європейських норм і стандартів, з урахуванням вітчизняних традицій з метою створення умов для отримання Української вищої освіти європейського рівня.